

Przedstawienie postępu dotychczasowych prac nad projektem PZO

dr Michał Korniluk

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy
Rutki-Kossaki

21 maja 2024 r.

Wojewódzki Fundusz
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej
w Białymstoku

Opracowanie projektu aktualizacji planu zadań ochronnych (PZO) dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005 wykonywane jest na zlecenie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku, w ramach projektu finansowanego ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Zamawiający

Wykonawca

Koordynacja i nadzór merytoryczny:

mgr Iwona Naliwajek
p.o. Naczelnika Wydziału Ochrony Przyrody
i Obszarów Natura 2000
inż. Emil Walkowski
starszy specjalista ochrony obszarów Natura 2000

dr Michał Korniluk
koordynator prac

Natura International Polska

Towarzystwo Przyrodnicze Dubelt

- ❖ Koordynator prac: dr **Michał Korniluk**
- ❖ Eksperci przyrodnicy: mgr **Piotr Świętochowski**, dr **Michał Korniluk**
- ❖ Ekspert ds. GIS: mgr inż. **Paweł Białomyzy**

Konsultacje merytoryczne:

- ❖ **Tomasz Tumiel, Grzegorz Grygoruk, Daniel Piec**
- ❖ **Marcin Dojlida, Michał Fabiszewski**

Program spotkania

Lp.	Godzina	Temat
1.	10:00 – 10:20	Powitanie i przedstawienie uczestników spotkania – koordynator projektu Planu
2.	10:20 – 10.40	Przedstawienie postępu dotychczasowych prac nad projektem PZO - koordynator projektu Planu
3.	10:40 - 11:40	Przedstawienie wyników dotychczasowych prac nad projektem PZO - przedstawiciele Wykonawcy projektu Planu <ul style="list-style-type: none"> - weryfikacja listy i statusu przedmiotów ochrony OSO Bagno Wizna - źródła informacji o przedmiotach ochrony i aktualny stan zbadania przedmiotów ochrony - rozmieszczenie przedmiotów ochrony w obszarze - wskaźniki i wstępna ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony - stwierdzone zagrożenia istniejące i potencjalne
4.	11:40 – 12:00	Panel dyskusyjny
5.	12:00 – 12.20	Przerwa kawowa
6.	12:20 – 13:00	Bieżące zagadnienia i problemy - koordynator projektu Planu <ul style="list-style-type: none"> - woda, torfowisko, ptaki i rolnictwo – szukanie kompromisu - podstawy prawne zarządzania wodą w obszarze - udział różnych sposobów użytkowania łąk w obszarze
7.	13:00 – 13:40	Panel dyskusyjny

Proces planistyczny prowadzący do sporządzania projektu

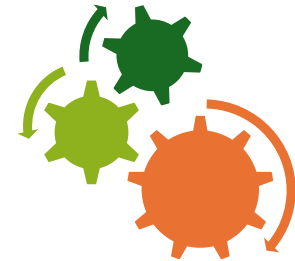
Etap I

- Wstępny (przygotowawczy)
- 30 dni od podpisania umowy

Etap II

- Opracowanie projektu PZO
- Do **10 lipca 2024**

Etap III

- Opiniowanie i weryfikacja projektu Planu
- Do **9 września 2024**

ETAP 1

1. Weryfikacja terenu objętego projektem Planu;
2. Ustalenie przedmiotów ochrony obszaru objętych projektem Planu;
- 3. Opracowanie opisu założeń do sporządzenia projektu Planu:**

- zwięzły opis obszaru Natura 2000
  - wyszczególnienie aktualnych przedmiotów ochrony obszaru
  - ustalenie, czy są części obszaru Natura 2000 nieobjęte projektem Planu
  - krótkie wyjaśnienie, czym jest plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000
  - zapowiedź planowanych spotkań dyskusyjnych.
4. Organizacja procesu komunikacji z różnymi grupami interesu;
  5. Utworzenie Zespołu Lokalnej współpracy (ZLW).

ETAP 2 - do 10 lipca 2024 r. opracowanie projekt Planu

1. Wykonanie opisu granic obszaru Natura 2000 – **w przygotowaniu**
2. Zgromadzenie, zweryfikowanie i uzupełnienie informacji o obszarze i przedmiotach ochrony - **wykonane**
3. Weryfikacja statusu przedmiotów ochrony - **wykonane**
4. Ocena stanu ochrony przedmiotów ochrony – **wykonane (pierwszy projekt w konsultacjach)**
5. Identyfikacja i analiza zagrożeń dla utrzymania lub osiągnięcia właściwego stanu ochrony - **wykonane**
6. Ustalenie celów działań ochronnych - **w przygotowaniu**
7. Określenie działań ochronnych zmierzających do utrzymania bądź przywrócenia „właściwego stanu ochrony” oraz ograniczenia/eliminacji zagrożeń - **w przygotowaniu**
8. Ustalenie niezbędnych wskazań do studiów i planów - **w przygotowaniu**
9. Zestawienie potrzeb weryfikacji SDF obszaru i jego granic - **w przygotowaniu**
10. Ustalenie potrzeby sporządzenia planu ochrony - **wykonane**
11. Przekazanie skonsultowanej z ZLW dokumentacji projektu Planu wraz z projektem zarządzenia, celem wyłożenia projektu Planu do konsultacji społecznych – **po III spotkaniu ZLW**

Kwerenda danych o przedmiotach ochrony

- ❖ Dokumentacja projektu planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Wizna;
2012 r. na zlecenie RDOŚ w Białymstoku
- ❖ Inwentaryzacja przyrodnicza mająca na celu uzupełnienie stanu wiedzy o 5 przedmiotach ochrony i uwarunkowaniach ich ochrony w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005;
2019 – 2021: batalion (populacja lęgowa), rybitwa białoczelną, rybitwa białowąsa, cyranka i kulik wielki.
- ❖ Inwentaryzacja przyrodnicza mająca na celu uzupełnienie stanu wiedzy o gatunku uszatka błotka i uwarunkowaniach jego ochrony w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005; **2022**
- ❖ Monitoring stanu ochrony 14 gatunków ptaków w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005;
2021: błotniak łąkowy, kropiatka, derkacz, batalion, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelną, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, rybitwa białoskrzydła, wodniczka, jarzębatka, gąsiorek, cyranka, kulik wielki.

Kwerenda danych o przedmiotach ochrony

- ❖ Monitoring stanu ochrony 5 gatunków ptaków w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005;
2022: rybitwa rzeczna, rybitwa białoczarna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, rybitwa białoskrzydła.
- ❖ Monitoring stanu ochrony 12 gatunków ptaków w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005;
2023: błotniak łąkowy, kropiatka, derkacz, batalion, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczarna, rybitwa białowąsa, rybitwa czarna, rybitwa białoskrzydła, wodniczka, cyranka, kulik wielki.
- ❖ Wyniki z czterech lat (2019-2022) inwentaryzacji tokowisk dubelta w regionie Podlasia i Mazowsza.
Projekt LIFEGALLINAGO ACTION PLAN (LIFE17 NAT/PL/000015); **2020:** dubelt
- ❖ Dane organizacji pozarządowych (TP Bocian, TP Dubelt, PTOP); **2018-2023:** kulik wielki, cyranka, dubelt
- ❖ Ekspertyza dotycząca opracowania modelu gospodarowania wodą w obszarze Natura 2000 Bagno Wizna PLB200005; **2021 - 2022**

Przygotowanie danych w standardzie GIS

*WIZNA_PZO_2024_mapy_rozmiestzenia_gatunkow — QGIS [Myzy]

Projekt Edycja Widok Warstwa Ustawienia Wtyczki Wektor Raster Baza danych W internecie Siatka Processing Pomoc GIS Support

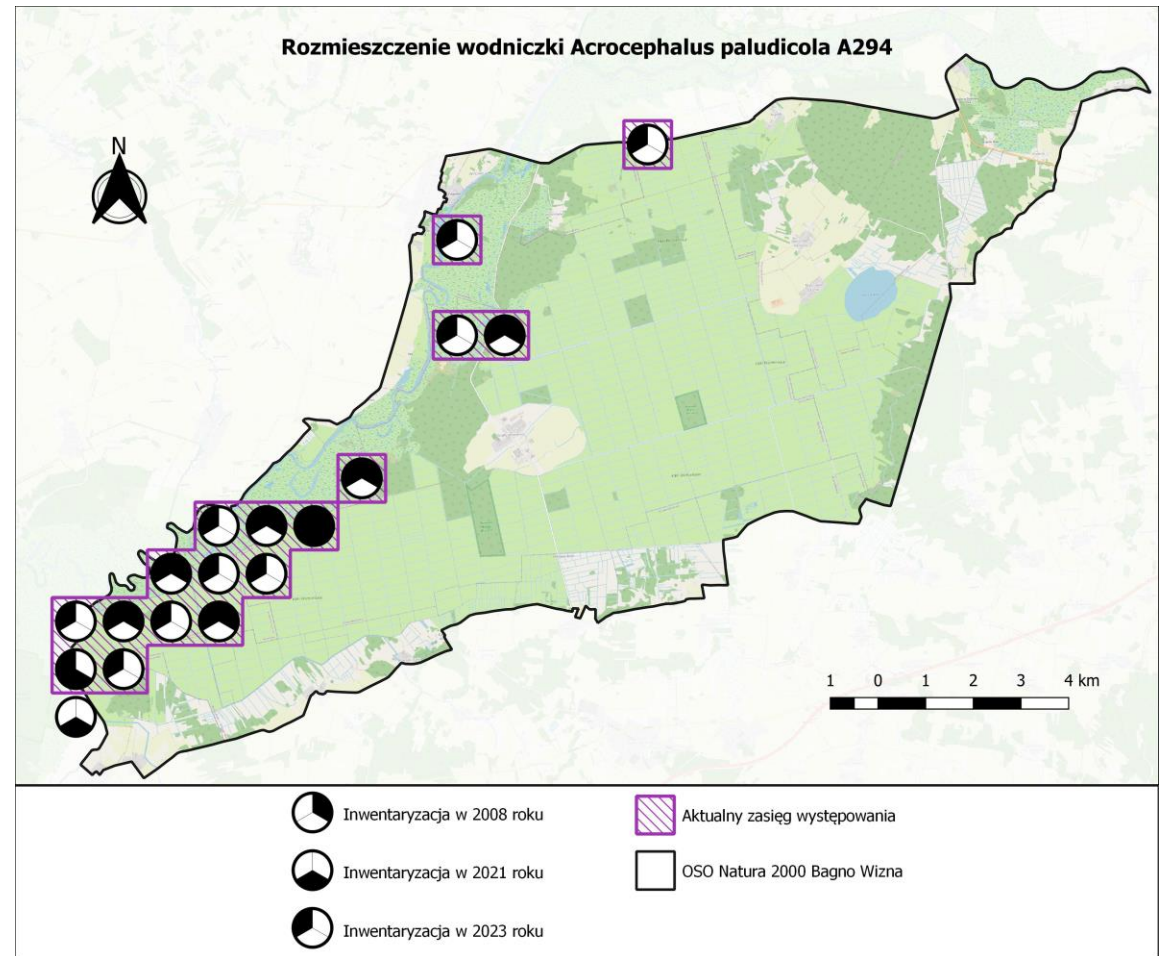
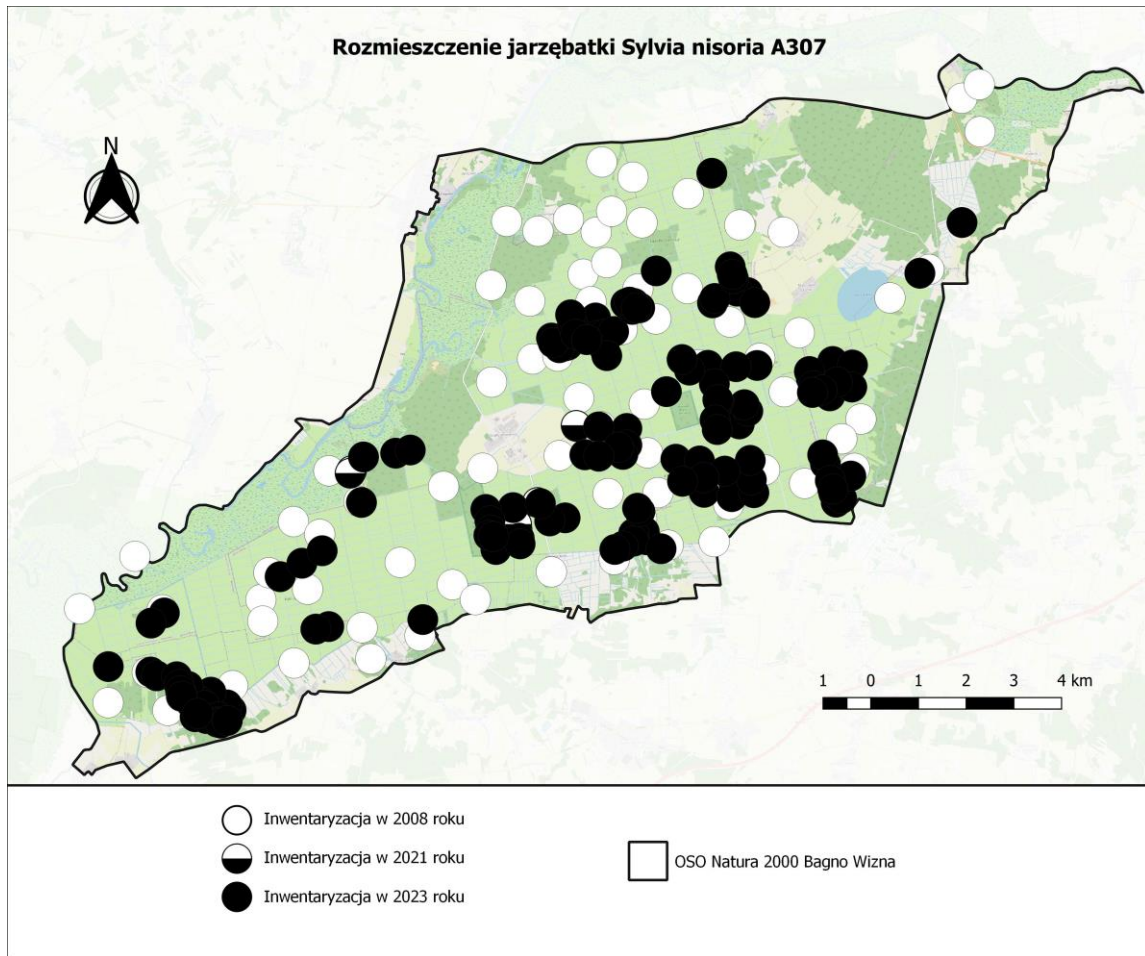
ptak_pft_kopia — Wszystkie obiekty: 1445, Odfiltrowane: 1445, Wybrane: 1

Warstwa wyeksportowana: Zapisano warstwę wektorową do C:\Users\kp\Documents\GIS DataBase\Warstwy\Wizna\PZO_2024\GM_siatka_Wizna_2008_2023.shp

kod	lczmin	czma	jdnlcz	datdan	zrddan
1060	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1061	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1062	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1063	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1064	141	1	1	m	30.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1065	141	1	1	m	02.07.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1066	141	1	1	m	02.07.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1067	141	1	1	m	02.07.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1068	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1069	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1070	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1071	141	1	1	m	27.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1072	141	1	1	m	27.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1073	141	1	1	m	27.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1074	141	1	1	m	27.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1075	141	1	1	m	27.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1076	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1077	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1078	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1079	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1080	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1081	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1082	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1083	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku
1084	141	1	1	m	26.06.2023 inwentaryzacja ornitologiczna w 2023 roku

Współrzędne 709751 600601 Skala 1:85791 Powiększenie 100% Kąt obrotu 0,0° Renderuj EPSG:2180

Mapy rozmieszczenia przedmiotów ochrony

Pozyskanie danych z Monitoringu Ptaków Polski GIOŚ

The screenshot displays a GIS web application interface. The main map shows the Narwiański Park Narodowy area, with several monitoring sites overlaid in different colors. The sites include:

- Monitoring Biegusa Zmiennego (Blue square)
- Monitoring Czapli Białej i Siwej (Yellow square)
- Monitoring Dubelta (Orange square)
- Monitoring Flagowych Gatunków Ptaków (Red square)
- Monitoring Gęsi Zbożowej (Pink square)
- Monitoring Kormorana (Brown square)
- Monitoring Kraski (Dark red square)
- Monitoring Lęgowych Sów (Purple square)

The layer list on the right side of the map shows the following layers:

- Formy ochrony przyrody
- Podział leśny
- Państwowy rejestr granic
- Powierzchnie próbne
- Uncheck all layers
- Monitoring Biegusa Zmiennego
- Monitoring Czapli Białej i Siwej
- Monitoring Dubelta
- Monitoring Flagowych Gatunków Ptaków
- Monitoring Gęsi Zbożowej
- Monitoring Kormorana
- Monitoring Kraski
- Monitoring Lęgowych Sów

The map also shows various geographical features, including the Narwiański Park Narodowy, the Narwiański Park, and the Narwiański Park. The map is titled "Ostoja Biebrzańska" and "Bagienka Dolina Narwi". The map is displayed in WGS84 coordinates (53°09'52"N 23°14'51"E) and CS92 coordinates (783825.773, 597230.287). The map is financed by the National Fund for Environmental Protection and Water Management (Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej).

Przegląd literatury dotyczącej występowania przedmiotów ochrony

Budka M., Ręć P., Osiejuk S. T., Jurczak K. 2012. Zagęszczenie samców derkacza *Crex crex* na wybranych powierzchniach w Polsce. *Ornis Polonica* 53: 165–174.

Górski A., Nowakowski J. 1998. Podlasie. [W:] J. Krogulec (red.), *Ptaki łąk i mokradeł Polski. Stan populacji, zagrożenia i perspektywy ochrony*. Fundacja IUCN Poland, Warszawa, s. 169–193.

Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M. 1994. *Ostoje ptaków w Polsce*. OTOP, Gdańsk, Biblioteka Monitoringu Środowiska.

Pugacewicz E. 2004a. Bagno Wizna. [W:] P.O. Sidło, B. Błaszowska, P. Chylarecki (red.), *Ostoje ptaków o randze europ. w Polsce*. OTOP, Warszawa, s. 263–267.

Pugacewicz E. 2004b. Awifauna lęgowa Bagna Wizna. *Chrońmy Przyrodę Ojczystą* 59: 17–44.

Pugacewicz E., Dmoch A. 2009. Bagno Wizna PLB200005 (IBA PL050). W: Chmielewski S.,

Stelmach R. 2009. *Ostoje ptaków w Polsce – wyniki inwentaryzacji, część I*: s. 59–70. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.

Piechowski W. Bagno Wizna 2010. W: Wilk T., Jujka M., Krogulec J., Chylarecki P. (red.). *Ostoje Ptaków o znaczeniu międzynarodowym w Polsce*. OTOP, Marki.

Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. *Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP „pro Natura”, Wrocław

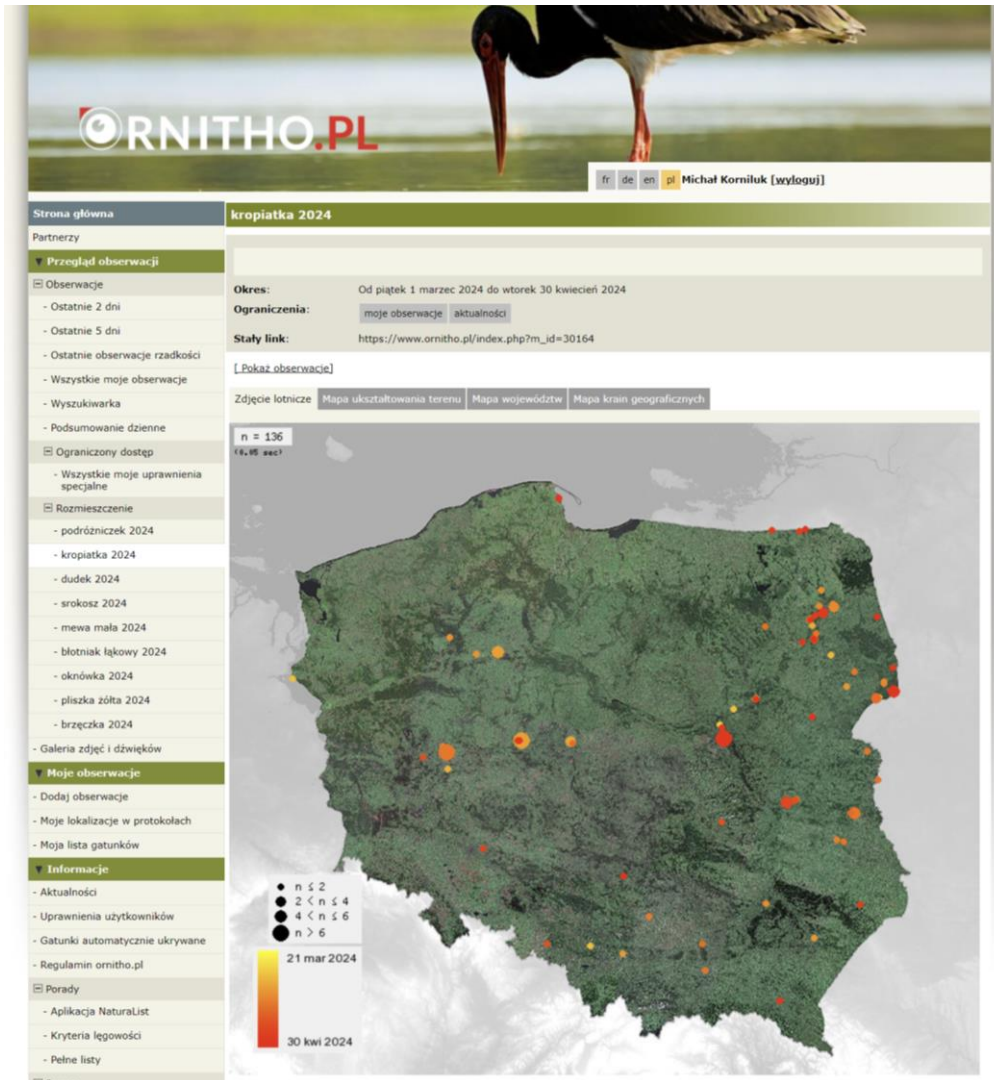
Przegląd literatury dotyczącej preferencji siedliskowych przedmiotów ochrony i zagrożeń

- Broyer, J., Curtet, L. & Chazal, R.** 2014. How to improve agri-environment schemes to achieve meadow bird conservation in Europe? A case study in the Saône valley, France. *J. Ornithol.* **155**: 145–155.
- Eglinton, S.M., Gill, J.A., Bolton, M., Smart, M.A., Sutherland, W.J. & Watkinson, A.R.** 2008. Restoration of wet features for breeding waders on lowland grassland. *J. Appl. Ecol.* **45**: 305–314.
- Gilroy, J.J. & Sutherland, W.J.** 2007. Beyond ecological traps: perceptual errors and undervalued resources. *Trends Ecol. Evol.* **22**: 351–356.
- Green, R.E.** 1995. The decline of the Corncrake *Crex crex* in Britain continues. *Bird Study* **42**: 66–75.
- Hawkes, R.W., Smart, J., Brown, A., Jones, H., Lane, S., Wells, D. & Dolman, P.M.** 2019. Multi-taxa consequences of management for an avian umbrella species. *Biol. Conserv.* **236**: 192–201.
- Johnson, M.D.** 2007. Measuring habitat quality: A review. *Condor* **109**: 489–504.
- Kłoskowski, J., Tanneberger, F., Marczakiewicz, P., Wiśniewska, A. & Choynowska, A.** 2015. Optimal habitat conditions for the globally threatened Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola* in eastern Poland and their implications for fen management. *Ibis (Lond. 1859)*. **157**: 406–412.
- Korniluk, M., Białomyzy, P., Grygoruk, G., Kozub, Ł., Sielezniew, M., Świętochowski, P., Tumiel, T., Wereszczuk, M. & Chylarecki, P.** 2021. Habitat selection of foraging male Great Snipes on floodplain meadows: importance of proximity to the lek, vegetation cover and bare ground. *Ibis (Lond. 1859)*. **163**: 486–506.
- Korniluk, M. & Chylarecki, P.** 2023. Intra-Seasonal Lek Changes of Great Snipe *Gallinago media* Males in the Northeast of Poland. *Acta Ornithol.* **58**.
- Kubacka, J., Oppel, S., Dyrzcz, A., Lachmann, L., Barros Da Costa, J.P.D., Kail, U. & Zdunek, W.** 2014. Effect of mowing on productivity in the endangered Aquatic Warbler *Acrocephalus paludicola*. *Bird Conserv. Int.* **24**: 45–58.

Przegląd literatury dotyczącej preferencji siedliskowych przedmiotów ochrony i zagrożeń

- Løfaldli, L., Kålås, J.A. & Fiske, P. 1991. Habitat selection and diet of Great Snipe *Gallinago media* during breeding. *Ibis (Lond. 1859)*. **134**: 35–43.
- Meisner, K., Sunde, P., Clausen, K.K., Clausen, P., Fælled, C.C. & Hoelgaard, M. 2014. Foraging ecology and spatial behaviour of the red fox (*Vulpes vulpes*) in a wet grassland ecosystem. *Acta Theriol. (Warsz)*. **59**: 377–389.
- Roodbergen, M., van der Werf, B. & Hötker, H. 2012. Revealing the contributions of reproduction and survival to the Europe-wide decline in meadow birds: Review and meta-analysis. *J. Ornithol.* **153**: 53–74.
- Sharps, E., Garbutt, A., Hiddink, J.G., Smart, J. & Skov, M.W. 2016. Light grazing of saltmarshes increases the availability of nest sites for Common Redshank *Tringa totanus*, but reduces their quality. *Agric. Ecosyst. Environ.* **221**: 71–78.
- Silva-Monteiro, M., Scheper, J., Pehlak, H., Kurina, O., Timonen, S., Pessa, J., Pasanen, E., Verhoeven, M., Loonstra, J., Piersma, T., Robin, F., Korniluk, M., Świętochowski, P., Onwezen, M., Bongers, M., Hamelink, J., Bik, S., Lembrecht, F., Dunn, A. & Kleijn, D. 2022. Invertebrate abundance increases with vegetation productivity across natural and agricultural wader breeding habitats in Europe. *Biol. Conserv.* **273**: 109670.
- Smart, J., Gill, J.A., Sutherland, W.J. & Watkinson, A.R. 2006. Grassland-breeding waders: Identifying key habitat requirements for management. *J. Appl. Ecol.* **43**: 454–463.
- Valkama, J., Robertson, P. & Currie, D. 1998. Habitat selection by breeding curlews (*Numenius arquata*) on farmland: The importance of grassland. *Ann. Zool. Fennici* **35**: 141–148.
- Whittingham, M.J. & Evans, K.L. 2004. The effects of habitat structure on predation risk of birds in agricultural landscapes. *Ibis (Lond. 1859)*. **146**: 210–220.
- Żmihorski, M., Krupiński, D., Kotowska, D., Knape, J., Pärt, T., Obłozza, P. & Berg, Å. 2018. Habitat characteristics associated with occupancy of declining waders in Polish wet grasslands. *Agric. Ecosyst. Environ.* **251**: 236–243.

Pozyskiwanie danych niepublikowanych o przedmiotach ochrony

Przegląd Programów Ochrony Gatunków

Programy ochrony zagrożonych wyginięciem gatunków roślin, zwierząt i grzybów, zwane w skrócie „**krajowymi programami ochrony gatunków**”, są to dokumenty przygotowane w oparciu o art. 57 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, zatwierdzone przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Stanowią one syntezę dotychczasowej wiedzy i doświadczeń z ochrony danego gatunku, identyfikują zagrożenia oraz zawierają propozycję działań, jakie należy podjąć w celu poprawy stanu zachowania populacji zagrożonych gatunków (...) mają stanowić **pomoc dla wszystkich instytucji i podmiotów**, które w trakcie swojej działalności stykają się z chronionymi gatunkami bądź siedliskami, nie tylko w zakresie ich ochrony, ale również badań naukowych, planowania i prowadzenia gospodarki leśnej, **rolnej**, wodnej, itd.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gdos/programy-ochrony-gatunkow-zagrozonych>

Przegląd Programów Ochrony Gatunków

Rys. Dawid Kilon

Krajowy Plan Ochrony Błotniaka Łąkowego

Warszawa, 15.12.2014 r.

Data przyjęcia programu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska: 20.08.2015 r.

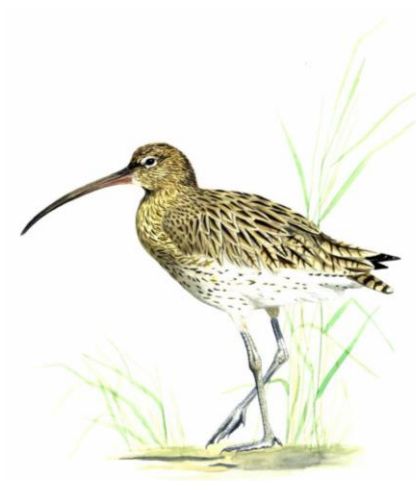
Krajowy Program Ochrony Dubelta *Gallinago media*

Białystok 08.04.2016

Data przyjęcia programu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska: 02.03.2017 r.

Dubelt Life+

Krajowy Plan Ochrony Kulika Wielkiego

Data przyjęcia programu przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska:
18.12.2018 r.

Źródło: <https://www.gov.pl/web/gdos/programy-ochrony-gatunkow-zagrozonych>

Analiza uwarunkowań prawnych

- ❖ Ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
- ❖ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
- ❖ Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 marca 2024 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków i szczegółowego trybu przyznawania i wypłaty płatności rolno-środowiskowo-klimatycznych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027
- ❖ Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne

Spotkania z ekspertami, urzędnikami i rolnikami

